

İSPANYA GEZİ NOTLARI

İlk dersin başlamasına bir saat kala, geceden hazırladığımız çanta ve bavullarımızla kürkçü dükkânımızın önünde bir bir toplandık. Geleneksel uğurlanmanın ardından dört arabayla 24 Şubat 2010 Çarşamba günü Manisa'dan İzmir Havalimanına vardık.

Havalimanına girişlerdeki sıkı güvenlik önlemleri... Kısa bir uçak yolculuğunun rahatlığını bozabilecek tek şey, can sıkıcı arama noktaları... Yine pantolon kemerlerini çıkaracağız. Herkesin ortasında çıkarmaya alışık olmadığımız kemerlerimizi sık sık çıkarıp takınca yaşanan belli belirsiz mahcubiyetler sonrasında, işlem tekrarlandıkça buna alışıyor, hatta bunu bir ritüel olarak yaşamaya başlıyorsunuz: Havalimanlarında kemer çıkarıp takma törenleri... Biletlerimizi teyit ettirip ufak tefek hazırlıklarımızı da tamamlayıp velilerle vedalaşarak uçağımıza bineceğimiz salona geçtik. Geçen temmuzda da kullandığım çıkıştan uçağa bindik.

Uçak, bizim VIP özelliğimize göre tasarlanmamıştı, yine de idare ederdi. 50 dakikalık yolculuğumuzu Oktay'ın esprileriyle çabucak bitirdik. İzmir-İstanbul arasını deniz manzaralı olarak uçmak ne kadar güzel olsa da, koridora itildiğim koltuğumdan sürekli boynumu uzatarak bu manzaraya bakmaya çalışmak da benim açımdan o derece bedeli ödenen bir eğlenceydi. Yaklaştığımız Atatürk Havalimanını çevresiyle bu kadar haşır neşir olmuş görmek beni şaşırttı. Havalimanı büyük olmasına büyüktü ama, neredeyse mahalle arasına yapılmış gibiydi.

11.05'te alana indik ve Madrid uçağımızın kalkmasına daha altı saat var. Muhtemelen, havalimanında kedi gibi dolaşp duracağız. 12 kişilik bir grup olarak sürprizler ve gereksiz yorgunluklar yaşamamak için havalimanının dışına da çıkmak istemiyoruz. Dış hatlar terminaline yakın sakin bir yer bulup orada oturmaya başladık. Bir dönem sokaklarda duymaya alıştığımız kayıttan verilen "falan gaz, filan gaz" şeklinde kötü montajlanmış tüp gaz anonlarını ya da büyük kuruluşların müşteri hizmetlerindeki telesekreterleri anımsatan anonları duymaya başladık. Yekpare bir görüntü veremeyen 3. sınıf bir işçiliğin mahsulü bir yüzey çalışmasının göze hoş görünmemesi gibi, kesik kesik söylenen kelimelerin yapaylığı ve soğukluğu da kulaklarımıza melodik gelmiyordu. Zaman zaman öğrencilerimizin "hocam"la başlayan istek cümleleri arasında gazete okumaya, sohbet etmeye çalışarak vakit geçiriyorduk.

Mualla'nın cimcimesi, eski öğrencimiz Bilgi Üniversitesi öğrencisi Gizem de bizleri görmek ve uğurlamak için aramıza katıldı. Birkaç saat süren bekleyişimizden sonra dış hatlar terminaline gitmek üzere bagajlarımızla düştük yollara. Yollara diyorum, çünkü hakikaten çok uzun bir mesafeyi değişik kat ve güzergâhlardan geçerek katediyorduk. Masallardaki gibi dere tepe düz gittik misali kah yürüyen merdivenlere kah ilk defa orada rastladığım yürüme bantlarına binerek binalardan binalara geçerek

yaklaşık olarak 15 dakikalık bir yolculuktan sonra işlemlerimizi yapacağımız Iberia Hava Yollarının bankolarının bulunduğu yere vardık.

Bagaj, pasaport işlemleri derken kendimizi free shop-duty free denilen gümrüksüz satış mağazalarının içinde buluverdik. Yurt dışına çıkanların aşına olduğu bu mağazalar illa ki sizi kendine çeker. Fiyatların Euro-TL cinsinden belirlendiği bu mağazalarda daha ziyade parfüm, çikolata ve içki çeşitleri göze çarpar. Ürünlerin orijinalitesi ve fiyatların piyasaya göre daha düşük olması müşteriye cezbetmenin temel nedeni olmalı. Koku alma duyumuz hassasiyetini yitirene kadar ilgi ve merakımızı çeken parfümleri test etme imkânımız oldu. Bazı ürünlerle ilgili, dönüşte oyalanmamak açısından yaptığımız ön çalışmaların ardından uçağımıza yöneldik.

Haftada veya günde bir-iki uçağın ziyaret ettiği -mütevazı diyemeyeceğim- gariban havaalanlarının yanında istatistiklerle de teyit edilen Atatürk Havalimanının trafiği kıyas kabul etmez bir baş döndürücülükte. 2 dakikada bir uçağın inip kalktığı havalimanının pistlerinden birindeki duruma kendi gözlerimizle tanık olduk. Tali yollardan, kalkacakları pistin başına ağır manevralarla gelen birbirinden farklı renk, biçim ve boyutlardaki uçakları centilmen bir kuğu sürüsüne benzetmek hiç de abartılı sayılmaz. Havalanmak için nazıkçe birbirlerine yol veren bu devasa kuğular pistten birer birer ayrılınca sıra bize geldi ve 25 dakikalık bir gecikmeyle saat 17.20'de açık bir havada gün batımına, Madrid'e doğru havalandık.

4saat civarında sürecek olan yolculuğumuz, önceki kısa süreli uçuşlarımıza göre kıtalararası küçük bir seyahat bile sayılabilir. Bizimkiler darılmasınlar ama uçağımızdaki hostesler gerçekten işinin ehli insanlar... Yolculuk süresince bunu daha iyi anladık. Göstermelik bir inceliğe sığınma gereği duymadan hizmet olan işlerini profesyonelce icra ettiler. Yaklaşım ve nezaketleri hakikaten içtendi, önümdeki İspanyol çiftle orta yaşlı hostesin yolun yarısından sonra kurduğu diyalog, önümde duran bir kanıt gibiydi. Şarkılardan, filmlerden, çizgi filmlerden kulağıma yabancı olmayan İspanyolcaya eskiden beri bir sempatim vardır. Sözcükleri yuvarlar gibi hızlı hızlı konuşmaları ve Avrupa dillerinde bilinen bazı ortak sözcükleri bu dilde çok daha sempatik bir tarzda telaffuz etmeleri hep hoşuma gitmiştir. Yanı başımdaki konuşmalar da işte tam olarak böyleydi. İspanyolca musikisinin birazdan eziyete dönüşeceğini bilmeden yanımdaki öğrencilerimizle arada sırada konuşuyorduk. Bulduğumuz koltuklara yakın oturan orta yaş üstü üç İspanyol amigo, aldıkları alkolün de etkisiyle -tabii, nezaketlerini kaybetmeden- öyle koyu bir sohbe daldılar ki, hostesin önümdeki çiftle az önce yaptığı sohbetin tatlılığının yavaş yavaş ekşimeye başladığını görmek, İspanyolca adına beni rahatsız etti. Neredeyse bariton perdesinden yaklaşık bir buçuk saat boyunca mini bar atmosferinde yapılan bu konuşmanın beni olası bir İspanyolca komasına sokmasından Mualla kurtardı. Sağ arka koltuklardan birinde Oktay'la oturan Mualla, benim kuşatılmışlığımı ve yardım dileyen bakışlarımı görünce Türkçe adına imdadıma yetişti. Kızlarımız benim kadar şanslı değillerdi. Mualla'yla bu olağandışı durumun kritiğini yaparken benimkilerin konuşmaları artık uzak bir fon gibi geliyordu.

21.15'te Avrupa'nın 5. büyük havalimanı olduğunu öğrendiğimiz Madrid Barajas Havalimanına indik. Uçaktan ayrılır ayrılmaz buranın devasa ve karmaşık yapısını hissetmeye başladık. Zira, izlediğimiz yol yumuşak bir eğimle bizi sürekli yukarı doğru çıkarıyordu. Takip ettiğimiz işaretler olmasaydı güzergâhın bu kadar uzun ve ıssız olmasının sebebini yanlış yoldan gitmemize bağlayabilirdik. En üst kata çıkıp yürüme bantlarından epey yol aldıktan sonra nihayet pasaport noktasına vardık.

Sıra, bagajlarımızı almaya gelmişti. Sürekli gözümüze çarpan salidas (exit) yazılarını takip ede ede öğrendiğimiz ilk İspanyolca sözcük, çıkışlar anlamına gelen salidas sözcüğü oldu. Çıktığımız gibi inmemiz gerekiyordu, hem de zeminden aşağıya. Yürüyen merdivenlerden bıkınca gözümüze ilişen asansörle aşağı indik ama hâlâ bagaj bölümünü bulamamıştık. Yer çizgilerinin ve duvarlardaki ok işaretlerinin yönlendirdiği güzergâhımız, daha ziyade labirentin sonundaki peynir ödülüne kavuşmaya çalışan farelerin halet-i ruhiyesini hissettirdi bize. Böyle dolanırken hayretler içinde, kendimizi bir metronun önünde buluverdik. Bunun bir anlamı olmalıydı, bu tren de nereden çıktı, bagajlarımız nerede, biz neredeyiz?.. Bereket versin, tecrübeli genç bir Türk kıızı durumu bizlere izah etti de metroya bindik. Yanılmıyorsam 4-5 dakika kadar yol aldık. "Bu nasıl bir havalimanı, biz havalimanı binasından ayrılıyorsak -ki ayrılıyoruz- bu tren bizi nereye götürüyor?" soruları genç kızımızın güvencesine rağmen kafalarımızı meşgul etti. Havalimanının büyük bir kompleksten ve birbirlerinden uzak iki büyük terminalden oluştuğunu sonradan öğrendiğimizde metro yolculuğunun hikmetini çözüyoruz. Bagaj bölümüne vardığımızda hayretimiz daha da artmıştı. Zira burası bagaj bölümü değil adeta bir bagajistan... Avrupa mimarlık ödülünü kazanmış çelik yapının koca bir binası tamamen bagajlara ayrılmıştı. Yalnızca bu kısım, mütevazı üç-beş havaalanını barındırabilirdi.

Nihayet çıkışa varabildik, bizleri karşılamaya gelen Sefarad Lisesi beden eğitimi öğretmeni 25-30 yaşlarındaki uzun boylu güler yüzlü Manu'yu, minibüsü beklettiği park yasağının olduğu yerde polisler durumu anlatmaya çalışırken gördük. Polisler de bizim kafiye görüncü meseleyi fazla büyütmediler ve yağmurlu bir gecede bizleri karşılayan Madrid'den, 70 km güneydeki Toledo'ya gitmek üzere plakası 45 rakamıyla başlayan beyaz renkli bir minibüsle yola çıktık.

İki uçak değiştirdikten sonra etrafı seyrede ede karayoluyla gitmek daha güvenli ve sıcak gelmişti bize. Bu arada, havalimanından çıkalı 10 dakika olmasına rağmen hâlâ havalimanı arazisinden çıkamamıştık. Varın gerisini düşünün artık...

Aslıhan'la Manu'nun konuşmaları arasında, minibüsümüz 50 dakika sonra Toledo'ya ulaştı. Yağmurun çiselediği berrak bir havada güçlü projeksiyonların aydınlattığı Orta Çağdan kalma şehir kapısının karşısında bekleyen kalabalığın yanında durduk. Öğrencilerimizin yanlarında kalacakları aileler ve Fernando güler yüzleriyle karşıladılar bizi. Çiseleyen yağmurun altında arka plandaki tarihi şehir kapısı, sevinç ve heyecan içinde yapılan hoş geldiniz seremonisine antik bir dekor oluşturmuştu.

İngilizce, İspanyolca bir de benden kaynaklanan Türkçe konuşmalar, dekorun son fırça darbeleri gibiydi.

Öğrencilerimizi, yanlarında kalacakları ailelere teslim ettikten sonra otelimize varmak üzere eski Toledo'nun dar ve rampalı taş yollarını tırmanmaya başladık. Her sokak ya da köşebaşında gözümüze çarpan bar ve kafeler olmasa kendinizi dört asır öncesinde hissetmemeniz işten bile değil. Otelimize yüz metre kala minibüsten inmek zorunda kaldık çünkü asırlar öncesinde bu dar sokaklar minibüsler düşünülerek yapılmamıştı. Restorasyonu devam eden bir kilisenin komşumuz olacağı mütevazı ve temiz otelimize uzun bir yolculuktan sonra adımlarımızı attık: Hotel Imperio... Kutu gibi tabirine uygun üç yataklı 301 numaralı sevimli odamıza küçük bir keşiften sonra yerleşmeye başladık. Oktay, büyük bir fedakârlık yaparak bizim rahatımız için en küçük yatağı tercih etti. Gerçi başka şansı da yok gibiydi... Bu fedakârlığın bir bedeli olacağını bilmiyor değildim, yine de bilmezlikten geldim, ta ki yorucu yolculuğumuz sonrası uykumun en tatlı yerinde gök gürültüsüyle uyanana kadar. Toledo'ya vardığımızda hava yağmurluydu ama şimşek ya da gök gürültüsü filan yoktu. Perdeleri yarı açık, uzun dikdörtgen pencereden gördüklerim de bunu doğruluyordu. Üstelik sesler de çok uzaklardan gelmemişti. Başımı sola çevirdiğimde, gök gürültüsünün kaynağı tüm bilimsel kanıtlarıyla karşımdaydı: 1.65 boylarında çok sevimli güreleme, pardon horlama kaynağı... Biz ona Oktay diyoruz...

25 ŞUBAT PERŞEMBE

Sabah, doğal olarak erken uyandım ve uyandırdım. Geceki tanıdık gök gürültüsünü kahkahalarımızla değerlendirdikten sonra otelin kafeteryasına indik. Kahvaltı menüsüne de hazırlıklıydık ve tedbirli gitmezsek Türkiye'deki kahvaltı soframızı çok ama çok arayacağımızı Aslıhan'ın sayesinde biliyorduk. Otelin ölçülerinde ve İspanyol kahvaltı kültürünün müsaadeleri doğrultusunda kahvaltımızı yaptık. Ya çay da içemeseydik ?..

Oktay'ın sigara ihtiyacı sayesinde otelin önünde gezinirken bize doğru gelen iki rahibeyi meraklı bakışlarımızla rahatsız etmeden gözlemlemeye çalıştık. Asırlar boyunca çeşitli kültürlerin harmanlandığı İspanya'da her simaya rastlamak mümkün neredeyse. Latin kökenli olduğunu düşündüğüm 25 yaşlarındaki koyu esmer tenli genç rahibe, sağ elindeki bastona rağmen kendisine yaslanarak yürümeye çalışan ve bir şeylerden hoşnutsuzluğunu dile getiriyormuş gibi konuşan yaşlı rahibeyi, dar sokaklar arasına gizlenmiş tarihi kiliselerden birine doğru götürüyordu herhalde. Rast geldikleri birkaç kişinin hal hatır soran hürmetkâr davranışlarına karşılık vererek yollarına devam ettiler.

Saat 9.30 sıralarında Polonya ve Romanya ekipleriyle İspanyol öğretmenimiz Luis rehberliğinde, atıştırmaya başlayan yağmurdan korunmaya çalışarak sonraki günlerde de sıkça arşınlayacağımız tarihi dar sokaklardan aşağıya doğru yürümeye başladık. Notlarımı tutmak için aldığım ajandanın ıslanmaması için Berrin'in sırt çantasının koruyuculuğuna ve taşıyıcılığına, kaybettiğim kalemde dolayısı ile Mualla'nın kalemine duyduğum ihtiyaç, notlarımda kendilerinden bahsetmem karşılığında giderildi. Bu

iyiliklerini unutamam... Şemsiye kullanmayı sevmediğim için arkadaşlarımın şemsiyeyle ilgili nazik tekliflerini yine aynı nezakette reddederek keşfedilmeyi bekleyen Toledo sokaklarında yağmurun tadını çıkarıyordum. Aniden karşımıza çıkan muhteşem tarihi yapıların, heykellerin, antikacıları andıran dükkânların fotoğraflarını çekebilmek için, ellerimiz bir silahşor duyarlılığıyla fotoğraf makinelerimize gidiyordu. Deklanşöre bastığımız her karede yer alamamanın acısını, kaçırmak istemediğimiz bazı yerlerde türlü pozlar vererek çıkarıyorduk. Arkamızdan esmeye başlayan sert rüzgârın da etkisiyle ıslak taş sokaklardan aşağıya doğru yaptığımız yürüyüşümüz biraz daha hızlandı. Asfalt bir yola vardığımızda daracık sokakları arkamızda bırakmıştık. Şimdi önümüzde, artık alışmaya başladığımız tarihi yapılardan biri daha duruyordu. Dantel gibi örülmüş kırmızımsı tuğlaların biçimlendirdiği gösterişli bir giriş kapısıyla Sefarad Lisesi...

Ön cephesinden gördüğümüz okul, küçük, sevimli bir kasaba okulu gibi geldi bize. Tabii, bir buz dağıyla karşılaştığımızı sonradan keşfedecektik. Zira, okul bir kompleksten oluşuyordu. Sıcak bir karşılama ve Japon mimarisini andıran gösterişli okul girişinin önünde çekilen onlarca fotoğraftan sonra, Fernando ve Luis rehberliğinde okulun koridorlarına açılan kapıyı araladık.

Taş ve yöreye özgü tuğlalardan inşa edildiği için kentin tarihi dokusuyla uyumlu olan lisenin girişteki görüntüsü bizi yanıltmıştı. İki katlı uzun dikdörtgen biçimli ana bina, arazinin eğiminden dolayı, öbür tarafta dört katlı bir yapı olarak karşılıyordu bizi. 4-5 metre genişliğindeki koridor, dış mimarinin daha ince detaylarını yansıtıyordu. Endülüs mimarisinden izler

olduğunu düşündüğüm kubbeli dikdörtgen pencereler, koridor boyunca devam ediyordu. İlerde koridorun tam ortasından alt kata inen üç tarafı demir korkuluklarla örülü bir merdiven, onun da 4-5 metre ötesinde, koridorun iki yanından yukarı çıkan birbirine paralel iki merdiven ilginç görüntüleriyle dikkatimizi çekti.

Koridorlarda öğrencilerle karşılaşmadık. İçeri girmeden önce bir kısmını görmüştük öğrencilerin. Düşündüğümüzden farklı bir öğrenci görüntüsü beklemiyordum açıkçası. Kıyafet serbestilerini genellikle yüzlerinin muhtelif yerlerine taktıkları piercinglerle taçlandıran öğrencilerin rahat ve nazik tavırlarını sakallı ve serbest kıyafetli öğretmen profili tamamlıyordu. Öğretmen ve öğrencilerin bu genel durumu okulun ruhuna sinmiş gibiydi adeta. Çünkü, okulun mimarisine ve donanımına baktığınızda bu uyumu görebiliyorsunuz. Her türlü ihtiyaç düşünülüp tasarlanmıştı, bir eksiklik ya da abartı gözüme çarpmadı. Her şey kararındaydı. İmrenme ve kıskanma duygularımızın kıpırdamadığını söylemek mümkün değil...

Binaya sonradan eklenen bölüm, zeminden çatı katına kadar olan boşluğun dört tarafındaki iç balkonları ve bunlardan sarkan sarmaşıklarıyla 4 katlı büyük bir kamelya görüntüsü veriyordu. 150-200 metre aşağıda şehri bir yarımada gibi saran Taja Nehrine bakan yuvarlak büyük pencere, bulunduğumuz yere adeta bir ışık ziyafeti çekiyordu. Güneş ışığının sarmaşıklarla bezenmiş ahşap dekorla dansını, tavandan sarkan fener görünümlü cam işlemeli büyük bir avize tamamlıyordu. Bir süre bu manzaranın keyfini çıkardık. Binadaki çeşitli bölüm ve odaları profesyonel bir tur organizasyonundaymışız gibi inceleme fırsatı bulduk. Her şey kararında, ne eksik ne de fazla...

Ana binadan çıkıp öğrencilerin futbol oynadıkları sahadan geçerek çeşitli büyüklükteki altı binayı daha gezdik. Müzikten tiyatroya kadar her dersin uygulama alanı bulunduğu farklı büyüklükteki bu taş binalardan doğal olarak en çok ilgimi çeken tiyatro binası oldu. 1000 m² civarında eskiden mezbaha olarak kullanılan iki katlı yüksek tavanlı dikdörtgen bir bina... Küçük, mütevazı sahneye doğru her iki taraftan uzanan çelik direkler üzerine inşa edilmiş portatif görünümlü balkonlara çıkıp oradan salonu daha iyi inceleme fırsatı buluyorum. Tavandaki demir

kirişlerin her iki ucundan da görünen makaralar, salonun mazisinden kalan birkaç hatıra gibi duruyordu. Bir adım yüksekliğindeki küçük sahnenin kulisinde sağa sola serpiştirilmiş kostüm ve aksesuarlar aceleyle bitirilmiş bir çalışmanın dağınıklığıydı sanırım. Salon koltuklarının 8-10 sıra geriye doğru alınmasıyla oluşturulan alanda da bir çalışma yapıldığı söylendi bize. Salonda bulunan her şey, rengi ve dokusuyla okulu, dolayısıyla Toledo'nun tarihi havasını temsil ediyordu.

Grubun tüm öğretmenleriyle proje sunumunun yapılacağı küçük bir salona geçtik. Romanya'yla başlayan sunum İspanya'yla bittiğinde üç farklı kültürden Türkiye'yi izlemek bizleri ziyadesiyle mutlu etti. Türkiye'nin ev sahipliğini yaptığı bir önceki gezinin konukseverliğinden duyulan memnuniyetin etkileriydi bunlar...

İspanya'nın, daha doğrusu Toledo'nun yemek kültürüyle tanışacağımız öğlen yemeğimizi okulun karşısındaki bir restoranda yiyecektik. Lokanta-bar karışımı diyebileceğim restoran da tarihten nasibini almıştı. 16, 17. yüzyıllarda imal edildiği söylenen, ilk bakışta bir su tulumbasına benzettiğimiz iki metre boyundaki devasa üzüm sıkma makinesinin dekorunda, yemek siparişlerimizi verdik. Herhangi bir sürprizle karşılaşmamak için yemeklerimizde seçici olmak zorundaydık, bu işi de Aslıhan ile Luis ayarlıyordu. Makarones dedikleri deniz ürünleri karışık makarnayı, yanında da tavsiye

üzerine geyik etini tercih ettim. Sofrada, özellikle İspanyol arkadaşlarımızla çok hoş ve farklı bir sofraya deneyimi yaşadık hiç acele etmeden.

Yemekten sonra, Toledo'nun yakınlarımızda bulunan tarihi mekânlarını görmek amacıyla, kim olduğunu anımsayamadığım bir rehber eşliğinde küçük bir meydana geldik. Ayaklarımızın dibindeki bir metre karelik cam bölmeden yerin 5-6 metre altında belli belirsiz görünen tarihi yıkıntıları yerinde görebilmek için daracık demir merdivenlerden aşağı indik. Burası bin yıl önce inşa edilen bir camiye ait su kuyusunun kalıntılarıydı. Cami yıkıldıktan sonra köylüler kuyuyu kubbe tarzı bir yapıyla korumaya almış, günümüze gelinceye kadar da kuyu, toprak altında kalmış.

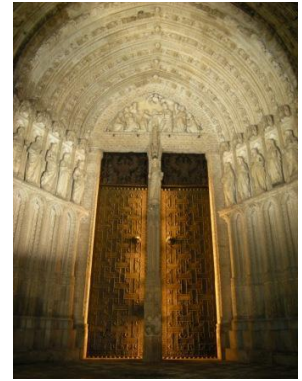

Çiseleyen yağmur altında nehre doğru bir kilometreye yakın mesafeyi yürüdüktan sonra, yine bir cami öyküsünün olduğu, karşısında çamur renkli Taja nehrinin aktığı bir kiliseye geldik. Belirli zamanlarda ayin yapılan kilise, ibadetten ziyade turistlere hizmet veriyor gibiydi. Kilisenin zeminindeki kazılardan ortaya çıkarılan mezarların üstü, meydana gördüğümüz gibi cam yüzeyle kapatılmıştı. Burayı ilginç kılan 11-12. yüzyılda yapılan yöredeki ilk cami olmasıydı. Ondan da ilginç bir diğer özelliği de, yıldız hesabına göre yapılan yön tayininde kıblenin yanlış hesaplanarak cami kapısının güneydoğu yerine güneye bakmasıymış. Hristiyanlığın egemenliğinde ise, eklemeler yapılarak bugünkü görünümü olan kiliseye çevrilmiş. Tavanda gördüğümüz ahşap dekorun orijinal olduğunu söyleyen rehberimiz, dikkatimizi bu yöne çekiyor. Hakikaten hayran kalınacak bir görüntü... Kilisenin mihrap bölümünde bulunan antik görünümlü bir koltuk ve masa, bunların da sağında bulunan bir konuşma kürsüsü benle Oktay'ı aynı karede yer almak için davet eder gibiydi. Bu daveti kaçırmamak için rehberimizden aldığımız izinle fotoğraflarımızı çektirdik.

Aynı yoldan geri dönüp daha önce de uzaktan gördüğümüz İspanya'nın en büyük katedrallerinden biri olan Toledo Katedrali'nin bulunduğu meydana geldik. Muhteşem yapıyı ve 97 metrelik kulesini objektiflerimize sığdırabilmek ve en estetik görüntüyü yakalayabilmek için, meydanın muhtelif yerlerini türlü hallere girerek arşınladık. Ardından, gotik anlayışıyla başlayıp barok üslubuyla tamamlandığı izlenimini veren katedralin ön cephesindeki kemerli ana kapının, bir körük gibi iç içe geçmiş dıştan içe doğru küçülen görüntüsüne objektiflerimizi çevirdik. Kemerin, süslenmemiş yeri yok gibiydi, kutsal motifler ve Hristiyan büyüklerinin tasvirleri nakış gibi işlenmiş mermer

üzerinde sıra sıra dizilmişti. Yapının merkezindeki gösterişli kapının her iki yanından yükselen dikdörtgen sütunlar, eski Yunan ve Roma mimarisini anımsatan üçgen çatı pedimentıyla (alınlık) taçlanmış görünüyordu. Ortadaki bu yapının solunda kendisinden biraz daha yüksek, rasathaneyi andıran, sütunlarla köşelenmiş kubbeli bir kule; sağında ise, katedrale belki de en büyük heybetini kazandıran, 97 metre yüksekliğiyle İspanya'nın en büyük çan kulelerinden biri yükseliyordu. Muhtelif katlarda irili ufaklı çanlar göze çarpıyordu. Ama en azametlileri orta katlarda bulunan bilmem kaç tonluk devasa çanlardı. Muhtemelen

o büyük çanlar çalınmıyordur, yoksa o desibeldeki sese dayanabilmek çok zor olsa gerek.

Katedrali arkamızda bırakarak yine dar sokaklardan geçip Roma Döneminden kalan bir hamam ve sarnıca, bir apartmanın bodrum katına inen merdivenlerinden ulaşıyoruz. Orada fazla oyalanmadan Osmanlı mimarisiyle yapılmış evlerin avlusunda buluyoruz kendimizi. Küçük avluyu çevreleyen iki katlı, balkonlu beyaz evler, önceleri ataerkil aileyi ağırlarken günümüzde daha küçük ailelerin hizmetinde.

Akşama doğru alış veriş yapmak üzere o günkü gezi programımızı nihayetlendirdik. Çelik işçiliği ve ürünleriyle de tanınan Toledo'nun bu ününü sergileyen bir hediyelik eşya dükkânı dikkatimizi çekti. Işıklandırılmış vitrindeki çelik parıltıları, boy boy ve çeşit çeşit kılıçların albenisini artırmakla kalmamış, onlara dokunma isteğimizi de kamçılıyordu. Selamünaleyküm demedik tabii dükkâna girerken, "buenas tardes"i ne kadar iyi telaffuz edebildik bilmiyorum ama dükkân sahibi bu sözümüz üzerine, bizi daha da bir tebessümle karşıladı. Gözüme kestirdiğim en fiyakalı kılıçla Oktay'ı kutsayarak şövalye ilan ettim. Dükkân sahibinin hoşgörüsünü fazla zorlamamak ve etrafta göremediğimiz ekibimizden kopup da kaybolmamak için telaşla dışarı attık kendimizi.

Sefarad Lisesinin öğretmenlerinden Anna'nın bir şeyler içelim teklifi üzerine akşam yemeğimizi de yiyeceğimiz restorana gittik. Daha sonra Fernando'nun da katılmasıyla üç dilin bulunduğu bir muhabbet ortamında, günü değerlendirmeye başladık. Tercüme işlerinde başarılı arkadaşlarım Adnan ve Oktay sayesinde İspanyol eğitim sistemiyle ilgili yönelttiğim sorular simültane çevriliyordu. Daha ne isterim... Birkaç saatlik sohbetten sonra, akşam yemeğinde tekrar buraya gelmek üzere otelimize döndük. Otelde biraz dinlenip hazırlanmanın ardından saat dokuz sıralarında, her zamanki gibi bizi almaya gelen İspanyol arkadaşlarımızla, dört ülkenin eğitim neferleri olarak akşam yemeğimizi yiyeceğimiz restorana, gittik. İspanya'da akşam yemeği bu saatlerde yenir ve gece geç saatlere kadar sürermiş. Biz de öyle yapacağız.

Zemindeki girişi küçük olan bu restoranın üst katına çıkıyoruz, daha geniş ve rahat bir yer burası... Çalışanlar aynı ailenin fertleri gibi geldi bana, bu fiziksel olmaktan ziyade, çalışma anlayışının yansıttığı bir benzetme... Yaklaşık on- on beş dakikamızı menüdeki yemek tercihlerine ayırıyoruz sürprizlerle karşılaşmamak için. Deniz ürünleri ağırlıklı bir tercihimiz oluyor Türk grubu olarak, onlarsa daha serbest bir menü anlayışıyla hareket ediyor. Hesap istediğimizde saat on ikiye yaklaşıyordu. Otele vardığımızda, yapılması gerekenin aksine tok karnımız ve yorgun bedenlerimizle kendimizi yataklarımıza attık.

CUMA

Yanlış alarmlarımız olan horlamaları saymazsak sabahın yedisinde kalktık. Kahvaltımızı yapmak üzere indiğimizde Aslıhan, Berrin ve Mualla mükellef (!) otel kahvaltısına başlamışlardı. Aslıhan, yandaki masada Polonyalı meslektaşımıza eşlik ediyordu. Berrin ve Mualla, "madem öyle" misillemesiyle kahvaltıya bir Türk sentezi katmıştı yanlarında getirdikleri zeytinlerle. Biz de zeytinleri yiyerek bu misillemeye ve kahvaltı sentezine katkıda bulduğumuz elimizden geldiğince...

15 dakika süren bir yürüyüşten sonra, nehrin karşı kıyısında bizleri bekleyen otobüsümüze, iki kemerli yüksek bir taş köprüden fotoğraflar çeke çeke vardık. Nereye

gideceğimizi bilmeden seyahat etmek daha ilginç olacağı için kimseye sormadık nereye gideceğimizi. Hoş, bilsek de ne fark edecek? Toledo'dan çıkarken şehrin dışarıdan görünüşünü gündüz gözüyle görebildik. Nehrin, bir yarımada halinde çevreleyerek eteklerini suladığı tepe boyunca yükselen, şehrin silüetini tamamlayan Alcazar Sarayı'nın görkemi, dışarıdan çok daha iyi görülebiliyor. Toledo'nun neredeyse yarısını kaplıyor gibi görünen, dört kulenin birleştirdiği kare biçimli devasa yapıya, yolumuzun elverdiği sürece bakmaya çalıştım. Fernando'dan, bu eski sarayın günümüzde müze ve kütüphane olarak kullanıldığını öğrendim. Sarayın Alcazar adını duyduğumda çağrıştırdığı ilk isim, Alcatraz Kuşçusu adlı bir film olmuştu. Alcazar-Alkatraz... Sonradan Toledo'nun Roma, Vizigot, Magrip, Müslüman, Hristiyan uygarlıklarından izler taşıyan kozmopolit bir yer olduğu bilgisini ediniyoruz.

Şehrin biraz yüksek ve engebeli yapısına karşı, arazi yapısı şehir dışına çıktıkça Orta Anadolu düzlüklerini aratmıyordu. Yollar, bizdeki otobanlar gibiydi birkaç fark dışında. Buradakiler daha düzenli ve bakımlı görünüyor. Yalnız, yol boyunca rastladığımız bağlantılı yollar ve kavşakların çokluğu, alışık olmadığımız bir durumdu. Bu da, yolları bizim gözümüzde daha karmaşık hale getiriyor ve "Biz olsak kesin yanlış yola girer, yolu bulmak için de dönüp dururduk." gibi geleneksel muhabbetlerimize vesile oluyordu.

İki öğrencimizin adeta nöbetleşe istifra etmelerinin ardından mola verdiğimiz, bizdeki dinlenme tesislerinin bar eklenmiş diyebileceğimiz bir restoranda, ihtiyaçlarımızı giderip yağmurun yıkayacağı temiz havadan istifade ettik. Günlerdir yağın yağmurun yer yer gölcükler oluşturduğu suya doymuş ova coğrafyasından doğu istikametine ilerledikçe daha yeşil ve engebeli bir arazi karşılamaya başladı bizi. Yeşillikler ormana, engebeli arazi yalçın kayalıklara dönüşmeye, yollar da kıvrıla kıvrıla yükselmeye başlayınca, ilk görev yerim olan Karadeniz bölgesinin herhangi bir yöresinden yaylalara çıkıyormuşuz hissine kapıldım. Otobüsümüz yol aldıkça sol tarafımızda yalçın kayalıklar üzerine inşa edilmiş manastır benzeri tarihi binalar ve onlara ulaşabilmek için yapılan köprüler, patikalar, merdivenler alelacele çektiğimiz fotoğraf karelerinde, insan azminin birer göstergesi gibi yer alıyordu. Ana yoldan ayrılıp sağımızdaki daha küçük fakat yine asfalt olan bir yoldan 6 km daha çıktık.

Tepeye vardığımızda etrafı seyrek çam ağaçlarıyla çevrili, benzerlerine birçok yerde rastlayabileceğimiz iki katlı otel-restoran-alışveriş merkezi karışımı, fazla da büyük olmayan bir binayla karşılaştık. Burası önemli bir yer olmalı ki üç saatlik yol geldik. Oysa etrafımızda, bu yapıdan ve 30-40 m ilerideki küçük bir kulübeden başka bir şey göremedim. Peribacaları benzeri kaya oluşumları göreceğimiz söylenince bu sefer de, deminden beri ağaçlardan başka bir şey göremediğimiz etrafımıza daha dikkatli bakmaya başladım. Fakat nafile...

Giriş ücretlerimiz, bir patikanın başına kurulan kulübedeki görevliye topluca ödendikten sonra, birkaç saat önce mola veren yağmurun ıslattığı patikadan ilerliyoruz. Bir süre, her iki yönümüzden de bir duvar gibi yükselen kayalıkların yaklaşık olarak iki metre derinliğindeki minik kanyonunda yol aldık. Önümüze çıkan iki büyük kayayı görünce ellerimiz gayriihtiyarî fotoğraf makinelerimize gitti. Bize daha yakın olan yuvarlağımsı iri kayadan daha ziyade, onun 10-15 m arkasında, iki büyük çam ağacının arasında ve onların yüksekliğinde, toprağa çakılı, ucu eğik bir nal çivisi gibi duran kayayı çekmeye başladık. Bu iki kaya, o kadar ilginç bir görüntü oluşturuyordu ki, sanki nal çivisi görünümlü kaya, öndeki büyük yuvarlak kayayla toprağa çakılmış da oraya atılmış

gibi duruyordu. Dijital fotoğraf makinelerinin tüm nimetlerinden abartarak yararlandık bu kayanın çevresinde.

Su ve rüzgârın aşındırdığı kayalık bölge hakikaten görülmeye değer. Kayalıkların arasında beyaz ok işaretleriyle belirlenen güzergâhı takip ederek yürüyoruz. Çok büyük bir kayayı neredeyse hepimiz Titanik'e benzetiyoruz. Birçok kayaya isimler verilmiş zaten. Hiçbir kaya Berrin ve Mualla'ya fon olmaktan kurtulamadı,

kurtulamayacak da... Birazdan bize de sirayet etmeye başlıyor bizimkilerin poz telaşları... Artık o kaya senin bu kaya benim, bizimle aynı karede yer almayan kaya kalmıyor gibi. Adnan ve Oktay'la nöbetleşe çekiyoruz birbirimizi, arada bayanlara da hizmetlerimiz olmuyor değil...8-10 m derinliğinde, 1 m eninde, 50-60 m uzunluğunda

minyatür kanyonları geçiyoruz güle oynaya, bir de "Tarlaya ektilim soğan" şarkısının nakaratını söyleye söyleye... Beyaz okların yerini kırmızılar almaya başlayınca dönüş yoluna girdiğimizi fark ediyoruz. Nal çivisinin arkasına vardığımızda, yaklaşık olarak 2-3 km'lik güzergâhımızın da sonuna gelmiş oluyoruz. Burada da - gezinin finali olsa gerek- adeta bir tabak gibi duran yekpare bir kayanın tam ortasından yükselen çam ağacını görünce şaşırıp şaşırılmayacağımızı da bilemiyoruz. Çünkü, yeterince şaşırılmış ve de eğlenmiştik...

Bu gezi, bizi yeterince yormuş ve acıktırmıştı, Oktay'ın sırt çantasının taşıyıcılık hizmeti sayesinde yanımızda getirdiğimiz poğaçaya ve kurabiyeleri afiyetle yedik. Yolda dinlenebileceğimiz otobüsümüze bindiğimizde sonraki durağımızın UNESCO'nun dünya mirası listesine aldığı 50.000 nüfuslu Cuenca olacağını bilmiyorduk. Yarım saatlik bir yolculuktan sonra şehre vardığımızda kendimizi bir yokuşa tırmanmış buluyoruz. Tarihi kentin caddeleri son model otobüsümüzün boyutları düşünülerek yapılmamış olacak ki, ilerde bizleri gören araçlar, yolun biraz genişçe kısmına adeta sokularak bize yol vermek zorunda kalıyordu. 5-6 dakikalık tırmanıştan sonra, benzerlerine Toledo'da da rastladığımız krem rengi taşlardan inşa edilen bir kilisenin irili ufaklı sütunlar ve dini motiflerle süslü gösterişli cephesinin önünde duruyoruz. Belirli bir saatte burada buluşmak üzere otobüslerden iniyoruz. Hemen herkes deklanşörlerine tekrar basacak yeni görüntüler bulmanın keyfiyle sağı solu çekmeye başlıyor. Meydanın öteki tarafında 16. Yüzyıl eseri olduğunu tahmin ettiğim, iki musluğundan da sularını cömertçe fişkırtan çeşmenin daveti, bir hoş geldin serinliğini sunuyor bana.

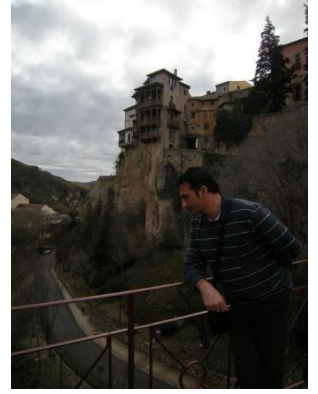
Toledo'dan bu yana artık kanıksadığımız dar sokaklardan birinden aşağı doğru yürümeye başladık. Dar taş sokakların duvarlarında yankılanan konuşmalarımız, aniden gördüğümüz manzarayla yerini sessiz bir hayranlığa bıraktı. Derin ve kayalık bir vadi... Vadinin iki yakasını kırmızı bir kurdele gibi birbirine bağlayan kırmızı, demir bir köprü... Huecar uçurumlarının üstünde yükselen ve yöredeki adı Las Casas Colgadas (Asılı Evler)

olan mağrur eski zaman evleri... Altında coşkun bir derenin aktığı, yüksek ve bir o kadar da uzun köprüünün üzerinde objektiflerimize takılmayan bir tek kare bırakmamacasına bütün o güzellikleri çekiyoruz. Geride bıraktığımız, yalçın kayalıkların üzerinden tüm vadiye buyruklar verir gibi duran Cuenca'nın sembolü dört katlı, ahşap balkonlu taş ev, "Beni bu açıdan çekmelisiniz asıl." der gibi, bize en güzel pozlarını bahsediyor.

Eski bir kilise olan Espacio Torner müzesine giremiyoruz, ama uçurumun kenarındaki müzenin barok mimarisi, pozlarımıza fon olmaktan kurtulamıyor. Bitişindeki bir otele giriyoruz, eskiden saraymış gibi bir şeyler söylendi, ama emin değilim bundan. Otelin iç mekânı adeta bir müze... Yandaki kapalı müzenin özür dileyen bir jesti sanki... Duvarlarda büyüklü küçüklü tablolar, masalar, sandıklar; önü camekânlı bir avluya bakan koridorda o zamana kadar hiç görmediğimiz şekil ve büyüklükte koltuklar, sandalyeler... Yükseklikleri bir buçuk metreye varan bu mobilyalara, özellikle koltuklara oturduğunuzda, normal koltuklara oturtulan bebeklerden farkınız kalmıyor. Tabii ki bu, tarafımızdan kaçırılmayacak bir fırsat... Ben, oturduğumda boyumu aşan yüksek arkalıklı bir sandalyede poz verirken Oktay da, muzip pozuyla küçük bir kısmını doldurabildiği koltuğu tercih etti. O koltuk ve sandalyeler kimleri ağırlamadı ki bir fotoğraf karesinde: Adnan, Aslıhan, Mualla ve Berrin...

Rehberimiz Luis'in ardından otelin bir şeyler içebileceğimiz bölümüne geçiyoruz. Yer ve tavan dahil olmak üzere bizleri adeta sarıp sarmalayan tarihi süslemelerin, sanat eserlerinin atmosferinde ben çayımı yudumlayacağımı düşünüyorken Luis'in, Cuenca'da ünlü olan ve otelin spesiyalitelerinden sayılan buzlu likörlü kahve önerisine hayır diyemedim. Arkadaşlarımdan birçoğu da bunu tercih etti. Türk, İspanyol, Rumen ve Leh dillerinin senfonisi sayılabilecek sohbetimizin eşliğinde yorgunluklarımızı alırcasına yudum yudum içtik kahvelerimizi. Öneriye değer içeceğin damağımızda bıraktığı tat kaybolmadan, geldiğimiz yolu takip ederek geri döndük.

Öğlen yemeğimizi meydana restorantlardan birinde yiyip Cuenca'ya özgü hediyelik eşyalara bakmak için dükkânları dolaşmaya başladık. Şehrin diğer esnafını temsil özelliğindeki bir tip miydi, yoksa kendine özgü bir karakter miydi, girdiğimiz hediyelik eşya dükkânının indirim yapmayan sevimsiz sahibi? Umarım yalnızca bir karakterdir. Almaktan vazgeçemeyeceğimiz o kadar eşyaya rağmen, takındığı "İşinize gelirse" tavrının İspanyolca versiyonu bizi yeterince gıcık etmişti. Çaresiz, ama "Bunun rövanşını alacağız... Bir daha da gelmeyiz." duygusuyla avrolarımızın bir kısmını orada bırakarak dükkândan ayrıldık.

Saat altıda, yolların darlığı nedeniyle yukarı çıkamayan otobüsümüze binmek için, günün yorgunluğunu da sırtlayarak aşağı doğru inmeye başladık. Trafiğin daha rahat olduğu bir yerde otobüsümüze bindik ve yola çıktık. Üç saatlik bir dönüş yolculuğuyla akşamı bulmuş, bir güne çok şey sığdırmıştık. Artık dinlenebilirdik biraz.

İki dolu dolu günden sonra, şairin dediği gibi, yaşadıklarımın öğrendiğim bir şeyler vardı. Dikkatimizi çeken hususların ne kadarının bireysel ya da ortak tespitler olduğu konusunda saptamalarımızı paylaştık.

Türkiye'deyken hep duyduğumuz "Avrupa ülkelerinde yaya geçidine adımını attığında arabalar durur, size yol verir." efsanesinin gerçekliğini sınamak için bundan

daha iyi fırsat bulamazdık. Türkiye’de durumun ne olduğunu çok iyi bildiğimizden, başlangıçta ne olur ne olmaz korkusuyla, tedbiri elden bırakmadan, bismillah deyip adımımızı attığımızda, araçların durduğunu görünce yüzümüzdeki bu durumu ilk defa yaşıyor duygusunu belli etmemeye çalışarak karşıya geçtik. Daha doğrusu, ilk olarak ben geçtim çünkü Oktay, işi garantiye almak istediğinden benden sonra denedi bunu. Ama ne deneme... Bu duyguyu tadamayan tüm yaya vatandaşlarımızın intikamını, halden habersiz İspanyol sürücüler üzerinden bizimkilerden alırcasına, yaya geçidini muzaffer bir komutan edasıyla geçti. Bu tecrübeyi Cuenca’da da test ettik ve onayladık. Biz, İspanya trafiğini çok sevdi...

Toledo’da daracık sokaklarda yürürken arkamızdan gelen otomobilleri çoğu zaman fark edemedik. Çünkü, sizi rahatsız edebilecek -klakson çalmak dâhil- hiçbir eylemde bulunmazlardı. Sokağın geniş bir tarafına geçinceye kadar arkanızdan tıpış tıpış sizi takip ederlerdi. Trafikte klakson sesini, hakikaten o ana kadar hiç duymadık.

Kaldırımların yüksekliği bizde malum, bazen en sporcu olanımızın dahi adımını atmakta zorlandığı kaldırımları, burada son derece mütevazı görüyoruz. Öyle yükseklerde gözü yok bu kaldırımların, caddelerle arkadaş olmuşlar gibi neredeyse aynı seviyedeler. Toledo sokaklarında asfalt görmedik, hepsi taş döşeli düzgün yollar... Yol ve kaldırımların çok temiz olduğunu belirtmeme gerek yok sanırım. Sokak ve binaların ismini gösteren levhalar –gözümüzden kaçan varsa onu bilmiyorum- seramik veya fayanslardan oluşuyor. Bunu Cuenca’da da gördük. Evlerin çoğu -bu söyleyeceğim tabii ki eski Toledo için geçerli- Orta Çağ tarzıyla yapıldığı, bir kısmı da o dönemlerden kaldığı için, balkonlar, Oktay’ın tabiriyle, tek kişinin sabahları gerinebileceği kadar küçük yapılmış.

İlk günde dikkatimi çekmişti, hava inanılmayacak kadar temiz ve ferahlatıcıydı. Doğal gaz ve elektrikle ısınan şehrin hava kirliliği problemi, buranın turistik bir bölge olmasının da etkisiyle yıllar öncesinden çözülmüş. İlginç bir ayrıntı da Oktay’ın dikkatini çekmiş: Sokaklarda başıboş -kediler dahil- hiçbir hayvan yok.

Toledo’ya gelirken, Cuenca’ya giderken de otoyolları gözleme fırsatımız oldu. Bizim alışık olduğumuz asfalt yamasını hiç görmedik. Yollar, karmaşık bir ağ gibi her yöne uzanıyor şehirler arası yol boyunca. Trafiğin çift yönlü aktığı bazı yollarda, sollama yasağı çizgisine gelmeden, yaklaşık 100 metre öncesinden şeridinize doğru yönelen ok işaretleriyle uyarılıyorsunuz. Trafik işaretleri, her türlü ayrıntı düşünüldükçe tasarlandığı ve konumlandırıldığı için sürücülerin işlerinin epey kolaylaştırıldığını söyleyebilirim. Kullanılmayan veya bakımı yapılan yollarda sürücüleri yanıltmaması için trafik işaret ve tabelalarının üzerleri çeşitli malzemelerle kapatılmış. Bir de dikkatimizi çekecek kadar döner kavşaklarla karşılaştık, muhtemelen riskin minimuma indirilmesi içindir bu kadar ayrıntı. Biz, bu kadar zahmet ve masrafa girer miydik bilemiyorum.

CUMARTESİ

Sabahın erken saatlerinde başlayan yolculuk telaşımız, bizi yine aynı yerde bekleyen otobüsümüze bininceye kadar devam ediyor. Bu defa, ülkenin batısına doğru gideceğiz. Cuenca’ya gidişimizden farklı bir noktadan Toledo’dan ayrılıyoruz. Bu güzergâhta tarihi Toledo’nun dışında kalan modern Toledo’yu biraz daha yakından

görme fırsatı buluyoruz. Yöreye özgü taş ve tuğlalardan yapılmış binaların hâkim olduğu modern Toledo'da, tarihi Toledo'nun ruh ve mimarisinin sürdürülmeye çalışıldığını görebiliyorsunuz. Kentin turizm potansiyeline hizmet veren birbirinden lüks otelleri sağımızda, solumuzda bırakarak kentten iyice uzaklaşıyoruz.

Yol boyunca defalarca tavşan ve keklik görmemiz, üzerinde durulması gereken ilginç bir durum. Rahatsız edilmedikleri ya da avlanmadıkları için, yol boylarında rahatlıkla görebiliyoruz demek ki. Çocukluğumuzdan beri, yalnız yolların yoldaşı olarak bildiğimiz telefon, telgraf direklerini burada göremiyoruz. Kabloları yerlere sarkan veya kopan az sayıdaki kederine terk edilmiş telefon direklerinin hali, geride kalanların sergilendiği bir açık hava müzesini andırıyor. Gözümüze çarpan zeytin ağaçları, bizimkilere kıyasla bodur denebilecek kadar küçük ve sanki öylesine dikilmiş gibi duruyor.

Yollarda, bizde olduğu gibi adım başı benzin istasyonu göremiyorsunuz. Tek tük rastladıklarımız da ihtiyacı karşılayacak kadardı. Üstelik, alışık olduğumuz yol üstü köyleri de göremedik buralarda. Oktay'ın dediği gibi: "Nerde bu köyler?"

Otobüs yolculuklarında tabelaları takip etmek, birçok yolcunun can sıkıntısı ya da merak duygusundan yapageldiği sıradan bir durumdur. Ben de bu sıradanlığı yaşarken gözüme Portugal yazısı ilişti tabelalardan birinde. Portekiz'in batıda ve çok da uzakta olmadığını biliyordum, ama bu kadar da yakında değil. Sordum, muhteşem tercümanlarım Oktay ve Adnan aracılığıyla Fernando'ya. O da, yeterli bilgiyle yanıt veremeyeceğini düşündüğü için Luis'e danıştıktan sonra, Portekiz'in, bulunduğumuz yerden yaklaşık olarak 100 km batıda olduğunu söyledi. Ben, meraklı çocuklar gibi, sol tarafımızda karlı dorukları görünen dağları da sormayı ihmal etmedim. Sierra de Gredos adındaki bu dağların 2600 metre yüksekliğinde olduğunu söyleyince 5000 metrelik bir anıt gibi duran Ağrı Dağı geldi aklıma gayriihtiyarî.

İspanya'ya geldiğimizden beri tüm nezaketiyle bizlere eşlik eden yağmur, bu yolculuğumuzda da bizleri yalnız bırakmadı. Kasaba olduğunu tahmin ettiğim yerleşim merkezinin pek yüksek olmayan bir tepesinde bizleri karşılayan Oropesa Kalesi'ne yaptığımız yolculuk bir buçuk saat sürdü. 10.50'yi gösteren saat kulesinin de bulunduğu bir meydana, otobüsümüzden inerek etrafı tanımaya çalıştık. Kalenin önemi, dönemin Arap akınlarının ilk olarak burada durdurulmasından geliyormuş.

Toledo'nunkilerden biraz daha geniş olan sokaklardan kaleye doğru çıkmaya başladık. Fazla uzak değildi, on dakika sürmeden kaleye ulaştık. Kaleyi yakından görür görmez fotoğraf makinelerimizin mesaisi başladı. 15-20 dönümlük bir araziye işgal eden kalenin barok tarzda yapılan iki burcu, uzun kemerli geçitten içeri girdikten sonra, büyük taş bir şamdan gibi bizleri karşılıyor. 6-7 katlı bir bina yüksekliğindeki kare biçimli bu kuleler, en üstteki 5-6 metrelik kısmında, dört köşesine de sonradan eklenmiş gibi duran silindirik küçük kuleciklerle dört mumlu bir şamdanı andırıyor. Kuleleri incelerken bize yakın olan burcun kale duvarlarıyla kesiştiği yerde sarkıtılan demir bir kafes dikkatimizi çekti. Orta Çağın karanlık ve zalimliğinin bir göstergesi gibi duran kafesin içinde bir insan iskeleti vardı. Ortalama bir insan boyuna göre yapılan dar silindirik kafes 9-10 metre yükseklikten kalın bir zincirle sarkıtılmıştı. Bunun, dönemin suçlularını bu kafesin içine koyup teşhir ederek aç-susuz bir halde ölüme terk etmek

biçimindeki bir cezalandırma yöntemi olduğunu öğrenince 21. Yüzyılda olduğumuza şükredip altında fotoğraf çekirtmeyi de ihmal etmeyerek oradan uzaklaştık.

Yağmurumuz iyi bir dosttu ve bizi hiç yalnız bırakmamıştı. Oropesalı sakallı genç bir rehberin peşine takılıp kalenin burçlarını fethe çıkıyoruz. Aşağıdan gördüğümüz o süslü burçlardan birinin üzerine çıkmak üzere, burcun daracık kapısına hamle yaptık. Çok dar ve spiral bir merdivenden kulenin tepesine çıkmak her babayığide nasip olmadı. Zira, bunun için beden ölçülerinizin uygun olması gerekir. Elenen Romanyalı birkaç bayan meslektaşımız, kaderlerine razı olarak aşağıda başka şeylerle oyalanmaya başladılar. Bizler, burcu ele geçiren askerlerin duygusuyla bir taraftan komutan rehberin verdiği bilgileri dinlerken diğer taraftan kaleyi ve ovayı incelemeye başlıyoruz. Tuzak gibi kurulan savunma duvarları ve onlardan diğerine geçmek için açılan küçük geçitler, kalenin o dönemlerdeki havasını yansıtıyordu. Yağmur, fetih zaferimizin daha fazla sürmesine izin vermeyecek kadar hızlanınca kuleyi hızla terk etmeye başlıyoruz. İkinci kule bize kapılarını olanca misafirperverliğiyle açıyor. Şövalyelerin odalarına konuk oluyor ve bu büyüleyici mekânlarda rehberimizi dinlerken fotoğraf makinelerimizi de boş bırakmıyoruz.

Asıl avlu diyebileceğimiz kale içindeki meydanın etrafını, çeşitli amaçlarla kullanılan kemerli yapılar çevreliyordu. Meydanda, nisan aylarında düzenlenen şenliklerden kalma, belki bir fil büyüklüğündeki renkli, sevimli bir ejderha, fotoğraf karelerimizde yer almak için bizi yanına davet ediyordu. Ejderhamızı birer birer sevip onunla fotoğraflarımızı çektiirdikten sonra, kalenin müzesi diyebileceğimiz zemindeki binaya geçiyoruz. Çeşitli şövalye figürlerinin ve müzik aletlerinin sergilendiği bu dikdörtgen salondan çaprazındaki diğer bölüme geçiyoruz. Atlarının üzerindeki Haçlı ve Müslüman askerlerin resmedildiği duvarın önündeki sandalyelere oturarak bu tarihi ana tanıklık ediyoruz. Dönüş vaktimiz yaklaşınca Oropesa Kalesi'ndeki turistik dükkândan birkaç alışveriş yapıp kaleyi arkamızda bırakıyoruz.

Bizim bakkal dükkânlarına benzer küçük bir yere, naneli sakızlardan almak için girdiğimde, yine Oktay ve Adnan'dan ulvi dayanışmalarını göstermelerini rica ettim. Heyhat, dört-beş dakika sıra bekledikten sonra onlar da benimle aynı biçareliğe düştüler: Esnaf, İngilizcenin, deyim yerindeyse İ'sini bile bilmiyordu, böylesine önemli bir turizm bölgesinde üstelik... İletişimin yüzde yetmişini temsil eden beden dilini acilen devreye sokmak gerekiyordu. Bir elimle evrensel "mani mani" işaretini yaparken diğer elimle de garanti olsun diye cebimdeki bozuk parayı çıkarıp dükkandakilere gösterdim. Artık anlaşmamak için hiçbir sebep kalmamıştı. Öyle de oldu. Dükkândaki iki bayandan, daha tecrübeli olanı, önündeki kâğıda 0.70 yazdı. Biz de 0,70'imizi verip dükkândan çıktık. Bu, aslında ilk değildi; daha önce de karşılaşmıştık benzer durumlarla, ama olağan karşılaşmıştık bunları. Bu sefer olağan değildi. Mantığımızı da zorlayarak durumu izaha çalışırken, aklımıza genellikle İngilizce yazılması gereken yazıların da, neden İspanyolca yazıldığı da gelince bunun çok ince bir turizm politikası olduğunu düşündük. Her tarafta İspanyolca yazılıyor ve konuşuluyorsa sen de onu öğrenmek zorundasın. Politikaları bu... Darısı başımıza mı desem...

Gittiğimiz her yerde zamanı yanımızda hissettiren saat kulelerinden biri daha zamanı kulağımıza fısıldadı. Yörenin karakteristiği olan kırmızı tuğlalardan örülü bu saat kulesinin bizim de yabancıları olmadığı misafirleri vardı. Yılın bu mevsiminde görmeye alışık olmadığımız leylekler, ev sahiplerini yalnız bırakmaya gönülleri

elvermemiş olacak ki yüzyılların “yaz mevsiminde leylekler” dekorunda, bu kış bir istisna yapmışlar.

Oropesa kasabasından ayrılmak üzereyken meydandaki birkaç dükkânı daha gezmek istedik. Evdekilere uygun hediyelik eşyalar araştırırken daha ziyade kızlarımıza uygun bir şeyler bakmaya çalışıyorduk. Girdiğimiz dükkân kırtasiye, hediyelik eşya, oyuncak, kitap, gazete, dergi türünden her türlü ihtiyaca uygun olarak donatılmıştı. Eş olduklarını düşündüğümüz dükkân sahiplerinden erkek olanı, Adnan’ın bir isteğini karşılamak için bizdekileri aratmayacak bir yardımseverlik örneği gösterdi. Oktay’la ben işlerimizi bitirmiş, Adnan’la dükkân sahibinin dönmesini beklerken içeriye dört-beş yaşlarında sevimli mi sevimli bir kız çocuğu girdi. Bu kadar güler yüzlü, bu kadar şirin bir çocuğun İspanyolca konuşmasını da varın siz düşünün. Peşinden, üzerindeki beyaz elbiselere bakınca, sağlık çalışanı olduğunu sandığımız annesi girdi dükkâna. Annesinin seslenmesinden, adının Daniela olduğunu öğrendiğimiz sevimli kızımıza el sallayıp otobüsümüze yöneldik.

Planlandığı gibi saat 14.00’te Toledo’ya vardık. Yemek vakti... Otelimize ve şehrin meydanına yakın, zeminden biraz aşağıda ama ferah bir restorana giriyoruz. Duvarlardaki aynaların da yansıtmasıyla, olduğundan fazla görünen tavanda asılı yüzlerce domuz budunun gerçek mi dekoratif bir malzeme mi olduğu konusunda üç-dört dakika ciddi ciddi fikir yürütüyoruz. Sonunda, sağlık açısından böyle bir duruma izin verilemeyeceği akıl yürütmesinden hareketle bunların gerçek olmadığına kanaat getiriyoruz. Yemek seçiminde bizi yalnız bırakmayan Luis, o güzel nezaketi ve sabırla menünün bütün ayrıntılarını hiç sıkılmadan seçenekleriyle anlatıyor bize. Genellikle bize yakın yemekleri ya da tatmakta sakınca görmediklerimizi, ilk defa deneyeceklerimizi tercih ediyoruz.

Luis, yemek sonrasında, dışarıdan bol bol fotoğraflarını çektiğimiz devasa katedrali gezdirmeyi teklif ediyor o kibar üslubuyla. İtiraf etmem gerekir ki başlangıçta çoğumuz, günün yorgunluğu ve yemek sonrasında rehaveti sebebiyle bu nazik davete biraz gönülsüzce yaklaştık. Fakat, organizasyonu halledip bizi katedralin önüne getirince yapıya sonradan eklenen 19. Yüzyıl antik Yunan tarzı giriş kapısından içeri girerken bulduk kendimizi. Toledo Katedrali ya da Catedral de Santa Maria de Toledo, İspanya’nın en büyük ikinci katedrali... Katedralin salonuna adımımızı atar atmaz içimize işleyen çok serin, hatta çok soğuk havanın tesirini, mabedin uhrevi atmosferi yavaş yavaş dağıtmaya başladı.

Onar metrelik aralıklarla yukarda kemer yaparak 45 metrelik tavanı sırtlayan 88 taşıyıcı sütun üzerinde yükselen katedral, eski bir Vizigot tapınağı iken camiye sonradan da katedrale dönüştürülerek 1227 yılında inşa edilmeye başlanmış ve 1493 yılında tamamlanabilmiş. 113 m uzunluğunda ve 57 m genişliğinde olan katedral yukarıdan bakıldığında bir haç şeklinde görülüyormuş. Devasa beyaz sütunların seyrinden sonra, hangi yöne düştüğünü bilemediğim katedralin ihtişamına yaraşır iki kanatlı devasa bir ahşap kapı çağırıyor bizi yanına. Bizi kanatları altına alan kapının merdivenlerinde, anılarımızın heybesine birkaç fotoğraf daha yolluyoruz.

Kristof Kolomb’un ilk seferinde elde ettiği 200 kg altından yapıldığı söylenen iki m yüksekliğinde, on bin parçalık göz kamaştırıcı altın nesneye uzun uzun baktık. Çok karmaşık minyatür bir katedrale benzettiğim bu sanat şaheserinin sergilendiği oda, hazine odası gibi bir şey olmalı. Çünkü, odada birbirinden ilginç ve değerli olan eserler sergileniyordu. Buradan çıkınca kardinal mezarları çıktı karşımıza, daha doğrusu

üzerlerinden geçiyorduk bu mezarların. Salonun zeminine yetişkin bir insan ölçülerinde dikdörtgen bir şerit içine alınan bu alanda, ilgili kişiye ait bilgiler yer almakta. Mezarın yeri uzaktan belli olsun diye de mezarın tam üzerinde tavandan sarkıtılan bir şapka tuhaf şeyler hissettirdi bana. İleride birkaç şapka daha gözümüze çarpınca buraya gömülen çok önemli kardinallerin sayısının az olmadığını öğrendik. Bu arada yapılan bir anonsta fotoğraf çekmenin yasak olduğu hatırlatıldı bizim de aralarında bulunduğumuz turist gruplarına.

Yaşamını kiliseye ve Toledo'ya adanmış olan, İspanyolların Yunan asıllı ünlü ressamı El Greco'nun birbirinden güzel resimlerinden oluşan salona girdiğimizde hayranlığımız daha da arttı. Yasak olduğunu bilmeden fotoğraf çekmenin özgürlüğü burada maalesef tutsaklığa dönüştü. Keşke, anonsu duymasa mıydık? O kadar güzel resimler ki... Ama korunmaları için de bazı katı kurallar da gerekli. Biz de görsel şöleden olabildiğince faydalanmaya çalışarak oradan başka bir bölüme geçtik. Cesetleri bir ağacın altına gömülüp çürütüldükten sonra kemikleri alınarak odanın her iki tarafındaki lahitlere gömülen kral ve kraliçenin temsili tasvirlerinde, bir zamanlar mutlu ve müreffeh bir yaşamın hüznü sonrası tanık oluyoruz.

Katedralin gezerken alıştığımız soğuk havasından daha ılık bir bölüme geçtiğimizde, kendimizi kardinallerin birbirinden şatafatlı ve ağır giysilerinin sergilendiği daha dini bir atmosferde buluyoruz. Giysilerden birinin üzerinde gördüğüm irili ufaklı yüzlerce inci, yüzlerce yıllık soluk kumaşlara adeta yarenlik etmek ister gibi matlaşmıştı. Burayı çok çabuk geçtik, çünkü fazlasıyla ağır bir ortamdı...

Ağzı açık kalmak deyimini yeterince yaşadım bu katedralde. On beş metre yükseklikte duvardan fıskırıcısına çıkan altın renkli yüzlerce borunun adeta abideleştirdiği devasa org, bütün ihtişamıyla eşlik edeceği ilahileri bekler gibiydi. "İyi de, bu org nereden çalıyor?" sorumuza cevaben bize, orgun hemen altında yer alan yarım daire şeklindeki balkon gösterildi. Katedralde bunun gibi birkaç org daha olduğunu söylediler. Bu orgdan çıkacak sesin nasıl olabileceğini düşünmek bile insandaki uhrevi müzik tasavvurunu zorlar.

Katedralin mihrap tarafına yöneldiğimizde, kubbede gördüğümüz tasvirler neredeyse başımı döndürdü. Kubbede sonradan açılan üç-dört metre çapında, etrafı irili ufaklı onlarca heykel ve kabartmayla süslenmiş pencereden belirli zamanlarda vuran gün ışığı, insanın kompozisyon tahayyülünü neredeyse alt üst edecek çeşitlilikteki altın tasvirleri bir ışık cümbüşü içinde kutsuyormuş. Güneş ışığının doğrudan vurmadığı bir zamanda ziyaret ettiğimiz haldeki tesiri böyleyse gün ışığıyla yıkandığı bir anı tasavvur etmek bile insana hayranlık veriyor.

Yine gözlerimizin, ayrıntılarını seçmeye çalışırken yorgun düşeceğini bildiğimiz tasvirlerin önüne geldiğimizde, buranın yüzlerce yıl temizlenmediğini ve ilk defa beş yıl önce temizlendiğinde ortaya tamı tamına iki ton toz çıktığını öğrendik.

Kucağındaki bebeğine gülümseyen anne heykeli, beni kelimenin tam anlamıyla mest etti. Allah'ım, anne şefkati bundan daha güzel tasvir edilebilir mi? Bir heykel bu kadar canlı olabilir mi?.. Diğer heykelerde de tanık olduğum bu olağanüstü yeteneğin, mermeri bir kumaş gibi işleminin de etkisiyle heykellere dokunmak ihtiyacı hissettim.

Katedralin ziyarete kapanmasına az bir zaman kala ben ve Berrin, objektiflerimizi bir daha göremeyeceğimiz olağanüstü güzel ve ilginç görsel şöleden mahrum

bırakmamak için birkaç defa daha kullandık. Kapıdan çıktığımızda ılık bir esinti yüzlerimizi okşadı, içerdeki havanın soğukluğunu böylelikle bir kez daha fark ettik.

Son gecenin akşamında bayan arkadaşlarımızın reddedemeyecekleri alışveriş merkezine gitme teklifine, biz erkekler takdir edilir ki aynı hevesle evet demedik. Şehrin üç-dört kilometre dışında Türkiye’de de benzerlerine sıklıkla rastladığımız, mimarisi doğal olarak biraz farklı olan alışveriş merkezine vardığımızda gün batmak üzereydi. Belirlediğimiz bir noktada -ki o nokta merkezin girişiydi- buluşmak üzere ayrılırken Mualla, Aslıhan ve Berrin, içlerindeki alışveriş canavarının emir ve komutasında, en yakın mağazalara göz açıp kapayıncaya kadar dağılmışlardı bile...

Oktay ve Adnan’la birkaç mağazaya baktıktan sonra su almak için bizdekilere benzer çok harfli bir markete girdik. Dolapta aradığımız suyu bulamayınca limonata olduğunu düşündüğümüz bir meşrubattan birer tane aldık. Ödemeyi yapması için kasaya Oktay’ı gönderdik. Kasiyer kızın dört küsur avro lafını duyunca gayriihtiyarî bir tepkiyle “Ama bunun üzerinde 0,75 yazıyordu!” dedi Oktay. Kasiyer kızın şaşkınlığına fırsat kalmadan biz kahkahalarımızı koyuverdik, ardından da durumu fark eden Oktay gülmeye başladı. Asıl ilginçlik de bundan sonra başladı. Kasiyer, “El Turco” gibisinden bir şeyler söyleyince bu sefer de biz şaşırдық. Bir dönem Almanya’da kaldığını ve Türk arkadaşları münasebetiyle kulağının Türkçeye aşına olduğunu Oktay’a İngilizce anlatınca durum açıklığa kavuştu. Yaşadıklarımıza epey güldükten ve her şeye sebep olan tuhaf limonatamsı şeyi içtikten, daha doğrusu içemedikten sonra buluşma noktasına doğru yürüdük. Dönüşte küçük bir ulaşım krizi yaşadık. Fernando’nun bizi getirdiği Audi marka otomobil, bayanlara tahsis edilmek zorunda kalındığından, dönüşümüzü Toledo belediye otobüsüyle yaptık. İyi de oldu, farklı bir deneyimimiz oldu en azından...

Buralarda akşamın dokuzunda başlayan yemek saati, sofrada yapılan uzun ve eğlenceli sohbetlerle gece on ikiyi buluyor. Bu akşam da bizim veda yemeğimiz var ilk yemeğimizi yediğimiz restoranda. Masadaki yerlerimizi aldığımızda yanımda oturan Fernando’nun sıkışık bir vaziyette oturduğunu görünce beden dilimin en doğal ve evrensel yöntemlerini kullanarak ona, “Fernando, rahat mısın? İstersen böyle gel.” dedim. O da aynı üslupla rahat olduğunu, benim de rahatıma bakmamı söyledi. Çok ilginç ama doğal iletişimimiz başarıyla sonuçlanmıştı. Bizim bu hallerimizi şaşkınlık ve tebessümle izlemiş olan Aslıhan, hayretini ve bizim evrensel iletişim tarzımızı sofradakilere İngilizce olarak anlatınca herkes gülmeye başladı. Hoş bir ortamda yemeklerimizi yedik ve sofradan kalkmanın olağan saati olan 24.00 civarında restorandan ayrıldık.

Toledo’nun Berrin’i üşütecek kadar soğumuş olan temiz havasını ciğerlerimize çekip dar, ıslak ve ışıklı sokaklarında espriler yapa yapa son gecemizi geçireceğimiz otelimize vardık. Bu, aynı zamanda alışmaya başladığım horultuların da final gecesiydi.

Sabahın sekizinde hazırlıklarımızı tamamlayıp aşağıya indik. Bizleri her zamanki gibi nehrin yanındaki durakta bekleyen otobüsümüze gitmek için otelden ayrıldık. Ayaklarımızın Toledo sokaklarını arşınladığı son demleri, peşimizden sürüklediğimiz valizlerle yaşarken otobüsümüze ulaşıyoruz. Hedef Madrid...

Gelişin aksine, dönüşümüzü gündüz gözüyle yapınca 70 kilometrelik Toledo-Madrid yolu daha çabuk ve keyifli geçti. Oropesa yolunda farklı bir açıdan gördüğümüz o yüksek dağ, şimdi Madrid’in batısında sıradağlar halinde selamlıyordu bizi ak saçlarıyla.

Madrid'e vardığımızda ister istemez burayı İstanbul ya da Ankara'yla kıyaslıyorum. Her şeyden önce gecekondularla karşılaşmıyor bizi Madrid. Düzen ve temizlik gözümüze çarpan ilk özellikler...

Çok geniş bir bulvara çıktığımızda otobüsün mikrofonunu alan Luis'ten profesyonel bir rehberlik hizmeti göreceğimizi beklemiyorduk. Pazar gününün çok sakin ve düzenli trafiğinde huzurlu bir yol alış... Her iki yanımızdan tarihin geçit töreni gibi akan muhteşem yapı ve yapıtları kaçırmamak için göz ve beden açılarımızı baş döndürücü bir hızla değiştirmek zorunda kalıyorduk. İçlerinde kütüphane, bilim merkezi, banka ve müzelerin yer aldığı çeşit çeşit binaları dört-beş kilometrelik bulvar boyunca hayranlıkla izlemeye çalıştık. Bulvarın tarihi Madrid kısmından modern Madrid kısmına geçerken sağımızda futbolun mabetlerinden sayılan dünyaca ünlü Bernabeu Stadyumu, bu unvanına yaraşır ihtişamıyla görünmeye başladı. Solumuzda, ayaküstü bir şeyler konuşuyormuş gibi duran hayli yüksek üç-dört gökdeleni görüyoruz. Bulvarın iki tarafından birbirlerini selamlıyormuş izlenimi veren iki gökdelen, modern mimarisiyle en çok dikkat çeken binalardan...

Dışa doğru bombeli hatları ve yeşil-metal karışımı rengiyle dev bir ufoyu andıran stadyumun önünde durunca fotoğraf makineleri, stadyum yerinden kaçacakmış gibi, yıldırım hızıyla görevlerini yapmaya başladı. Devasa stadyumun en güzel ve kapsayıcı görüntüsünü almak için türlü pozisyonlarda maharetlerimizi göstermeye başladık. En yaratıcı ve gözü pek olanımız Oktay çıktı. Sevimli yüzünü kapatan fotoğraf makinesiyle beni ve stadyumun adının yazılı olduğu kısmı aynı kareye koyabilmek adına, sırtüstü yere uzanarak profesyonel fotoğrafçı ve de komedyenlere taş çıkartırcasına fotoğraflarımızı bir bir çekti. Bu durum, bir başka fotoğrafçı tarafından belgelendi.

15 dakika olarak ayrılan gezinme zamanının iki katını, Real Madrid'in spor mağazasını gezerek ve Luis'in aldığı özel izinle yeşil sahanın kale arkasını gören cam bölmeli kafeden, Real Madrid yazılarının bir kuşak gibi sardığı mavi koltuklu tribünlerinin sessiz senfonisini fotoğraf karelerinde unutulmazlar arasına katmak için çabalayarak değerlendirdik. Herkes, özellikle de erkek öğrencilerimiz futbol mabedindeki ayinlerini tamamladıktan sonra, huşu içinde otobüse döndü.

Eski Madrid'e yönelen otobüsümüz aynı bulvar üzerinden geriye dönerek bir süre ilerledi. Bizler yine etrafın seyrine dalmışken sağ tarafımızda ikişerli-üçerli, çoğunluğunu yaşlıların oluşturduğu, belki 150 metreye varan dolambaçlı çok uzun bir kuyruk gördük. Özellikle yaşlıların gözümüze çarpması, bize doğal olarak Ziraat Bankası şubelerindeki uzun emekli kuyruklarını çağrıştırdı. Olur mu, olmaz mı diye düşünerek bizde bile çok ilkel görünen böyle bir manzarayı Madrid'le yan yana düşünemedik. Tabii ki gerçek biraz sonra Luis'in açıklamalarıyla anlaşıldı: resim galerisinin açılışını bekleyen sanatseverlerin bekleyişi...

Romanya grubunu otellerine bırakıp kentin tarihi ve kültürel dokusuyla bezenmiş birbirinden gösterişli yapıların arasından geçerek Madrid'in kalbinin attığı ünlü Puerto del Sol'a geliyoruz. Bu meydan, eski ve yeni Madrid'in geçiş noktası olarak kabul ediliyormuş. Boyunca granit bir kaidenin üzerinde yükselen kocayemiş ağacındaki meyvelere uzanmış siyah ayı heykeli, meydana dikkatimizi çeken ilk şey oldu. Madrid'in simgelerinden biri olan bu ayıcık da deklanşörlerimizden nasibini aldı. Genelde beyaz ve krem renkli beş-altı katlı ve her birini sokakların birbirinden ayırdığı küçük balkonlu, dikey dar pencere binaların çevrelediği Puerto del Sol meydanının ortasında sayılabilecek bir yerde, kral III. Carlos'un at üstünde tasvir edilmiş heykeli,

yağmurlu günlerin ardından çıkan pazar güneşinin tadını çıkarıyordu sanki. Madrid'in ünlü metrosunun girişlerinden biri de, meydanın tarihi atmosferi içinde modernizmi temsilen duruyordu sanki.

Güzel havanın tadını çıkarmak için, fiskiyesinden sularını şarkı söyler gibi akıtan daire şeklindeki havuzun etrafında toplananlar... Meydanın bir köşesinde emeklilik yaşını protesto etmek için toplanan bayraklı, pankartlı genç-yaşlı göstericiler... III. Carlos'un gölgesinde konser veren Meksikalı müzik grubu... Akıp giden yüzlerce insan... Normalde göz ve kulak yorgunluğu yaşatan bu durumun bizleri rahatsız etmemesi, aksine kalabalıkların da bir dinginlik, bir huzur nesnesi olabileceğini hissettirmesi açısından yaşadığım ilk deneyim oldu. Neticede, turistik bir ruh haliyle bazı şeylerden abartılı olarak etkilenmiş olsak dahi, bu ayrıntı, yaşadığımız rahatlık ve huzur duygumuzun izahı olamaz. Bunun açıklamasını, sanırım kültürel yaşamın kodlarında aramak gerekecek. Madrid'de yaşadıklarımızla sınırlı değildi bu algımız, tüm gezimiz boyunca adeta içimize işleyen bir şeydi. Ülkelerin, daha doğrusu kültürlerin ortak ve farklı yönleri olacaktır muhakkak. Kendi ülkemizde gördüklerimizin daha iyisini ya da daha kötüsünü de buralarda görebileceğiz. Benzer mekânları veya nesnelere kullanmamız da son derece tabiidir. Çok farklı mekân ve eserleri görüp bunlardan etkilenmemiz de aynı ölçüde olağandır. Bunlar, işin ayrıntısı aslında. Önemli olan, neyi nasıl kullandığımız, daha doğrusu yaşadığımızdır. Genellikle benzer taşıtları kullanıyoruz, ama trafik düzeni ve algısı çok farklı. Benzer mekânları, ortamları kullanıyoruz, ama kullanma, yaşama tarzımız birbirine benzemiyor. Birinde telaş, gürültü, belki bencillik; diğesinde düzen, sükûnet ve saygı öne çıkıyor. Bu yaşananlar, insanda yüzeyden ve derinden olmak üzere ciddi farkındalıklar yaratıyor. Yıllarca üzerinize çöreklenmiş görünen-görünmeyen fiziksel ve ruhsal dış etkenlerin kirinden, pasından yavaş yavaş arınmaya başladığınızı düşünün. Yani, aslında normal olmayan bir boyuttan normale geçmek, bireyi kuşatan onca gereksiz şeyden kurtulup hayatın yapaylıklardan arındırılmış doğal yüzüyle karşılaşmak gibi bir şey bu. Etkisini yaşayarak anlayabileceğiniz psikolojik ve bedensel bir farkındalık hali... Bir tutsağın özgürlüğü yaşaması, bir yoksulun zengin olması, bir hastanın sağlığına kavuşması, ikilemler yaşayan birinin huzura ermesi arasındaki maddi ve manevi koşulların farklılıkları nelere, kişinin kendisini bağlayan binlerce görünmez bağdan kurtulup kendini gerçekleştirilebileceği bir boyutta yeniden var olması da öyle bir şeydir. Yaşanınca anlaşılabilen şeylerin belki de en önemlilerinden bu yaşadıklarımız...

1.60 boylarında bronz temizlik işçisi heykeli Madrid'de görmeye alıştığımız yüzlerce heykelden biriydi. Fakat, sanki fazla ayak altında, eğreti bir yere konulmuş gibiydi. Vardır herhalde bunun da bir sanatsal hikmeti, diye düşünürken grubumuzdan bir arkadaşın, "Sence bu, heykel mi, yoksa canlı mı?" diye sorması, bendeki "sanatsal hikmet" algısında soru işaretleri ve tereddütlere sebep oldu. Hadi canım sen de, kabilinden bir şaşkınlık, bir o kadar da merak duygusuyla heykeli incelemeye, onun bir açığını yakalamaya çalışıyorum. En zayıf tarafı gözleri olur, diye düşünerek gözlerimi gözlerinden ayırmıyorum. Boşuna... Hiçbir farkını göremiyorum heykelden. Sonradan fark ettiğim yanı başındaki para kutusu olmasaydı -emin olun ki- onu bir heykel olarak anımsayacaktım. Kutuya atılan paranın çıkardığı ses, heykel sanatçıların - canlandırdıkların şeyin özelliğine göre- kendilerine özgü on-on beş saniyelik ağır selamlama mekanizmasını harekete geçiriyor. Bu sayede, heykelin canlı olduğu konusundaki tereddütlerimiz "Vay be!.." ünlemiyle nihayetleniyor. Artık, yanına gidip fotoğrafınızı gönül rahatlığıyla çekebilirsiniz.

Kral III. Carlos'un taş bir kaidenin üzerinde ata binmiş halde tasvir edildiği heykelinin gölgesinde, geleneksel kıyafetlerini giymiş Meksikalı müzisyenler, bilinen neşeli tavırlarıyla otantik ezgilerini icra ediyordu. Siyah kıyafetlerini bir şemsiye gibi gölgeleyen kenarları işlemeli o büyük şapkalarını, gümüş renkli şeritlerle bezenmiş pantolonları tamamlıyordu. Çaldıkları enstrümanlar bedenleriyle uyumluydu. Kocaman bir gitar, yine kocaman tombiş bir Meksikalının elinde hayat buluyordu. Birkaç adım ötelerinde seyircilere doğru açtıkları siyah çantaları, konser bittiğinde atılacak paraları beklemeye alışmış gibiydi.

Biraz ilerde yere doğru bakan bir kalabalık ilgimizi çekti. Bakılan yer, yuvarlak bir çay tepsisi büyüklüğünde 0 km diye tabir edilen bir yerdi. İber Yarımadası haritasının tam ortasından doğu-batı istikametini gösteren okların bulunduğu bu küçük alana ayaklarımızı koyarak makinelerimizi çalıştırdık.

Puerto del Sol meydanından çıkmak üzere yöneldiğimiz caddenin başında, şubat ayının son güneşinin yerel motiflerle süslü altın sarısı kostümünü parlattığı 65-70 yaşlarında, kısa boylu sevimli bir matador, sol elinde tuttuğu üzerinde Madrid 2010 yazılı muletasıyla selamladı bizi. Geçmişinde bir matadorluk olup olmadığını bilmiyorum ama, boğaları haklamada gösterilen hünerin çok daha fazlasını bu küçük sempatik matador, turistleri avlamada gösteriyordu. Çünkü benim dışımda herkes, birkaç dakika içinde, büsküvi kutusuna benzer para kutusunun arkasındaki sarı-kırmızılı küçük bir kaidenin üzerinde mavi çoraplarıyla yükselen bu matadorla bir fotoğraf çekirme yarışına girdi. Para kutusuna atılanların sesi arttıkça bizim matadorun fotoğraf çektiği kişilerin özelliklerine göre hüner ve pozları da değişiyordu. Küçük matadorumuzu minik arenasındaki meşguliyetiyle geride bırakıp hediyelik eşya satan dükkânlardan birine girdik. Çoğunlukla buzdolabı süsleri, anahtarlık, seramik ürünler, kastanyet (Flamenko zili) ve rengarenk yelpazelerin bulunduğu dükkandan, sahibini memnun edecek kadar alışveriş yaptık. Ardından, öğle yemeğimizi fazla kalabalık olmayan bir hamburgercide yiyip biraz dinlenme fırsatı bulduk.

Luis'in sık sık yaptığı, "Sakin gruptan ayrılmayın, yoksa kaybolursunuz!" uyarısının da verdiği tedirginlikle, çok istememize rağmen çevremizdeki ilginçlikleri sadece göz atmak suretiyle geride bırakırken, yalnızca iki arabanın sığabileceği genişlikte, küçük dar balkonlu İspanyol evlerinin gölgelediği bir sokaktan Plaza Mayor'a, sokağın bitimindeki binanın altından açılan 7-8 m yükseklikteki kemerli bir geçitten vardık. Pazar gününün tenhâlığının sebebi meğerse bundanmış, dercesine Madrid halkının geri kalanı burada toplanmış gibi renkli, canlı bir kalabalıkla karşıladı bizi Plaza Mayor: Madrid'in en büyük ve hareketli meydanı... Gürültünün, telaşın, tedirginliğin olmadığı, eğlenceye, keşfe, özgürlüğe davet eden bir kalabalık... Bu duyguyu, dört tarafı klasik İspanyol mimarisiyle bezenmiş beyaz ve kırmızımsı renklerin hakim olduğu binalarla çevrili, zemini parke taşlarla döşeli birkaç futbol sahası büyüklüğündeki meydanı gezdiğiniz her yerde hissedebiliyorsunuz. Meydanın her tarafı hareketli ve kalabalık... Bu büyük kalabalığın içinde meydanın birçok yerinde rastladığımız küme küme insanlar dikkat çekiyor. Sağ tarafımızdaki kümeye yaklaştığımızda, bir korku filminin dekorundan ödünç alınmış gibi duran, üzerinde üç kesik başın sıralandığı bir masa ve yarım metre kadar önünde de içine paraların atıldığı bir kutu gördük. Önceleri sıradan bir görüntü olarak algıladığımız bu durumun, Mualla, masaya yakın kutuya bozuk para atmak için yaklaştığında, ortadaki kesik başın önce korkunç bir çığlık sonra gıcık bir kahkaha atması ve Mualla'nın yerinden sıçramasıyla, öyle basit bir kurgu

olmadığını anladık. Bu korku aslında boşuna değilmiş. Orta Çağın sonunda engizisyonun insanları yaktığı, General Franco'nun da muhaliflerini idam ettiği bir yermiş bu meydan.

Luis, Fernando ve bir arkadaşlarının refakatinde Toledo'ya nazaran tabiatıyla daha kalabalık olan Madrid caddelerinde, benzer sükûneti yaşayıp kâh bir mabedin kâh bir kamu binasının, ilginç bulduğumuz her yapının önünde mehter yürüyüşü misali fotoğraflarımızı çeke çeke beyaz yapıların ve yeşilin hâkim olduğu geniş bir alana vardık. Sağımızda Madridlilerin kendilerini güneşli, berrak bir havada gezinip oturdukları çeşitli beyaz heykellerle donatılmış bir park... Solumuzda, ilk bakışta Dolmabahçe Sarayı'nı çağrıştıran ve günümüzde İspanya kral ve devlet başkanlarını ağırlayan Madrid Royal Sarayı...

Zarif demir parmaklık dört-beş metre yüksekliğindeki duvarların ardından başlayan iki futbol sahası büyüklüğündeki taş döşemeli koca avluyu Madrid'in, ağırlayacağı konuk devlet adamlarını bekleyen üç katlı sarayı çevreliyordu. Saray, sağındaki arazinin yüksekçe konumundan dolayı deniz kenarında bulunduğu hissini veriyordu.

Arkamda, yeni sarayın tam karşısında, iki kulesinin arasındaki sütunlarla göze çarpan, Toledo Katedrali'ne göre mütevazı sayılabilecek, yapımı yüz yıldan fazla süren Almudena Katedrali...

Puerto del Sol'a dönüş yolunda, aşına olduğum Vivaldi'nin "Dört Mevsim"inin kayıttan çalınmadığını beş kişilik orkestra üyelerine görünce hayranlıkla fark ettim. Bu müthiş performansın dinleyicileri arasında bulunan, ikiz olduklarını sandığım üç-dört yaşlarında bir kız ve erkek çocuğu, müziğe danslarıyla eşlik ediyordu. Kalabalığın dikkatini üzerlerine çeken bu şirinleri bir süre tebessüm ve ilgiyle izledik. Konçerto bitince alkışlananlar yalnızca müzisyenler değildi...

Vaktimiz azalmıştı, Oktay'la halletmemiz gereken küçük bir tereddüdümüz vardı: Sıradan bir kasetçaların eşliğinde oynayan ipten ve kâğıttan yapılmış çok basit bir çizgi film figürünü satın alıp almama durumu... Gözlerimizle gördüğümüz halde inanmadığımız, sonra da alıp almama konusunda tereddüt yaşadığımız bir kâğıt parçasına ikişer avro verip de enayi konumuna düşmek istemiyorduk. Almayıp da pişman olmaktansa alıp da pişman olmayı tercih ederek bu gizemli nesnelere birer çizgi film karakteri seçtik. Bu acayip nesneyi bir kez daha test ettirerek müzik eşliğinde oynattık. Satıcı, müziği kestiğinde kâğıt, hareketsiz kalarak yere düştü. Vardır bunun da bir manyetik hikmeti eve gidince çözeriz, diyerekten keyifli bir şekilde oradan ayrıldık.

Duvar dibinde gördüğümüz bir madenci heykeli, Zonguldak'ta görev yaptığım yılları anımsattı bana. Hakikaten bir heykel gibiydi. Cebimizdeki bozukluklardan birkaçını atıp canlı heykelimizle fotoğraflarımızı çektiler ilerdeki melek heykeline yöneldik. Havada asılı gibi duran meleğin ziyaretçisi çoktu. Hepimiz birer birer fotoğraf çektirdik, çünkü melek hem çok ilginç hem de güzeldi. Adamım diyebileceğim Kızılderili heykelini Oktay gördü önce. Kızılderililere ve onların felsefesine her zaman hayranlık duymuşumdur. Böyle bir fırsatı hiç kaçıramazdım. Poz vermek için yanına gittiğimde, sol eliyle yayını tutan, sağ elini omzuma atan Kızılderili kardeşimle dostane bir görüntü oluşturduk. Bu dostluktan Oktay da istifade etti tabii ki.

Artık, işlerimizi bitirdik ve otobüsümüze gitmek için bir daha asla unutamayacağımız, hayatın birçok güzelliğinin sergilendiği bu meydanlardan ayrıldık.

Öğrencilerimizin son Madrid pozları ve toplu fotoğraf çekimleri... Madrid Barajas Havalimanına giderken gördüğümüz ünlü Alcalá Kapısı... 5 kapılı bu sanat abidesini geride bıraktıktan sonra Madrid'in alamet-i farikalarından olan dünyaca ünlü Plaza de Toros, yani boğa güreşlerinin yapıldığı arena... Madrid, bize iki şaheserini daha göstererek son jestini yaptı.

Havalimanına vardığımızda öğrencilerimizin hüzünlü vedalaşmaları... Tabii biz de bu törenden payımıza düşeni alarak ve onlara gönülden teşekkür ederek içeri giriyoruz. Gelişte yaşadıklarımızı şimdi tersine çevirerek havalimanı içindeki minik yolculuğumuza başlıyoruz. Vaktimiz gelinceye kadar gümrüksüz satış mağazalarını keşfe çıkıyoruz, nam-ı diğer free shopları... İstanbul'da gecenin son metrosunu kaçırma olasılığımız bulunduğundan, oradaki mağazalardan alışveriş yapacak zamanımız olmayabilirdi. Bu yüzden uygun gördüklerimizi satın almaya başladık, özellikle de parfüm, çikolata gibi şeyleri... Bekleme salonunda kulağımıza çalınan Türkçe sesler ve aşına olduğumuz simalar, geri dönüşün ilk sinyalleri gibiydi.

Uçağımız yine aynı havayolu şirketinden, umarım memnuniyetimiz devam eder. Uçağımıza yerleşiyor ve kalkışı beklemeye başlıyoruz. İstanbul'dakine benzer sahneyi biraz fazla bir sayıyla bir kez daha yaşıyoruz sanki. Uçağımız havalanmak için pistteki 5. uçak olarak kibarca sırasını bekliyor ve yedi-sekiz dakika sonra Madrid'i arkamızda bırakarak havalanıyoruz.

Dört saat sürecek olan uçuşumuzda bizlere, hosteslerden ziyade hostlar servis yapacak. Bir süre sonra, bizleri yine memnun eden servis anlayışlarıyla ekibi tanımaya başlıyoruz. Ben, zamanımın çoğunu notlarımı yazıp yetiştirmeye çalışarak geçiriyorum.

Saatler sonra, Oktay'ın şiddetli sinüs ağrılarının haber verdiği alçalma ve iniş pozisyonuna geçiyoruz. Oktay, acı içinde, alçalıyoruz, dediğinde daha vakit var, diyerek pek inanmamıştım. Meğer doğruymuş. Altımızdaki denizi ve üzerindeki gemileri, şehrin ışıklarını seçmeye başladık yavaş yavaş. İstanbul Boğazı sandığımız yerin, muhtemelen Çanakkale ya da başka bir yer olduğunu anlamamız için aradan on, on beş dakika geçmesi gerekti. Yoksa bir durum oldu da pisti pas mı geçtik, neden bir türlü inmedik, diye kendi kendimize kuruntular da yapmadık değil. Neredeyse binaların üzerine ineceğimizi sandığımız bir açıdan, İstanbul Havalimanının pistlerinden birine tekerleklerimiz değince hepimiz sağ salim evimize dönmemizin sevincini yaşadık. Kimileri sevincini birazcık abarttı, alkışlamaya başladı kabin ekibini...

Vaktimiz vardı metrodan Metro'ya gitmek için. Yarım saatten fazla süren bir metro yolculuğundan sonra otobüs terminaline varıyoruz.

Bıraktığımız yerden devam ediyoruz her şeye

MAHMUT KARTAL